

Masni:
Bölcső az ablakban

Első emlék

Nagyon szerettem őt. Úgy, ahogy minden unoka szereti a nagymamáját. Talán egy kicsit jobban is.

Szerettem a szerdákat, amikor kijött hozzánk, mert mindig szerdán jött. Másfél-két éves lehettem. Aprócska még. Elhatároztam, hogy kimegyek elé az állomásra, természetesen, mivel már elég nagynak éreztem magamat, így egyedül.

Édesanyámnak, aki bent főzött a konyhában, nem jeleztem szándékomat. És tudtam az utat az állomásra! Villanásnyi képek, babakocsiban ülök, és emlékszem a piros kerítésre, az útkereszteződésre, a köszönő emberekre. Közben már az utat jegyeztem magamban.

Hátul átvágtam a kerten, hiszen akkor még nem volt kerítésünk, majd elindultam a faluban. Mikor leértem az állomásra, gondoltam leülök, és várom a vonatot. Az meg jött, csak Mama nem jött velem.

A kocsmalépcsőn ültem. Lábakra emlékszem, amelyek előttem haladnak el. Rákönyököltem a térdemre. Emlékszem a kis gumicsizmára, amelyet aznap viseltem. Esős idő volt.

Sebaj, majd akkor jön a következő vonattal!

Aztán nem jött a következő vonat, mert megjelent a szomszéd, aki jött az állomási kocsmába. Életem első nagy kalandjának véget vetettek.

-Hát, te mit csinálsz itt?- kérdezte.

-Mama- ennyi volt a válaszom.

Pedig így visszagondolva tisztán emlékszem arra, hogy az agyamban bent már rendesen azt mondtam, hogy Mamát várom.

A többi nem maradt bennem, csak tudom, hogy a férfi elvitt haza.

Édesanyám persze amint felfedezte eltűnésemet azonnal pánikba esett. Mivel éppen újították fel a házat, és az udvarban volt egy meszesgödör, így végső kétségbeesésében, abban is megnézett.

Riasztotta a szomszédokat, a tűzoltókat, mindenkit, akit az ember pánikban riasztani tud. Aztán a szomszédokba átment (amerre én magam is elhagytam az udvart). Ott ült Vendel bácsi, és békésen pipázgatott a kis fapadon ülve.

- Vendel bácsi, nem tetszett látni erre Zsuzskát? – kérdezte édesanyám.
Vendel bácsi beleszívott egy mélyet a pipájába, majd mikor kifújta a füstöt szépen, lassan, akkor azt mondta: - Dehogynem- majd ismételt csendbe merült.

- De mikor? – kérdezte édesanyám kétségbeesetten.
- Hát, úgy egy órája.

Második emlék

Gyermekkorom legszebb évei rakódnak össze ebben. Sokat voltam a palotai kis házban Mamával, Papával. Külön illata volt Rákospalotának. Nekem mind a mai napig édes emlék, de ma már tudom, hogy a szeméttégető szaga volt az, ami nekem illatot jelentett.

A kis zsákutca; a Kál köz. Nem volt még leaszfaltozva Ha sokat esett az eső, akkor az utcácska egyik oldalán egy kisebb patakban folyt a víz. Mama pedig mindig rám szólt, hogy ne lépjek bele, mert piszkos leszek, pedig ez soha meg sem fordult a fejemben.

Emlékszem a zöld, roskadozó fakerítésre. A kettős számra a kiskapu felett, a kulcs hangjára, a mennyország kapujára.

A kis házra, a konyha illatára, a szobák dohos levegőjére. Télen a tűz hangjára a kályhában. Ha behunyam a szememet, és hagyom, hogy az évek visszaröpítsenek, még mindig érzem ezeket az illatokat!

Ültünk a konyhában, tél volt. Emlékszem a kályha melegítette a hátamat. Mama meg mandarin héjat tett rá. Papa fésült Mamának a zöld fésűjével.

- Látod? – kezdte Papa – Ki az, aki ennyit fésülné a hajadat, mint én? – mosolygott.
- Senki – feleltem, és élveztem tovább, ahogy sínszög egyenes hajamat fésüli.
- Apád nem szokta? – kérdezte.
- Nem – válaszoltam.
- Nem baj, – simogatta meg a fejemet – amíg én élek, addig mindig megfésüllek majd. Jó lesz?
- Jó – nevettem.

Soha nem értettem akkor még, hogy az idősebb emberek, miért mondják mindig azt, hogy ha még élek. Hát nem élnek örökké? Akkor mi lesz Papával meg Mamával? És velem?

Amikor náluk aludtam, mindig a hátsó szobában a Mamával egy hatalmas, piros „rökamén” osztoztunk.

Nyár volt, mert nem égett a kályha, és meleg volt. Elalvás előtt mindig mindenféléről beszélgettünk Mamával. Egyszer megkérdezte:

- Tudsz imádkozni, Életem?
- Nem – feleltem – Mi az, Mama, hogy imádkozni?
- Megköszönni az Istennek ezt a napot, kérni őt, hogy vigyázza az álmodat, és hálát adni mindazért, amid van – jött a válasz.
- De ez miért kell?
- Hogy amikor senki nincs veled, amikor Anyu meg Apu sem lesz már, akkor valaki vigyázzon majd rád.

Nem kérdeztem tovább semmit. Ijesztő volt arra gondolni, hogy egyszer, ha felnőtt leszek, akármelyikük is, de nem lesz velem. Ha pedig ők nem lesznek velem, akkor egyedül leszek?

Utána kezei, közé fogta a kezemet.

- Így, szépen össze kell rakni a két tenyeredet, az ujjaidat kulcsold össze – magyarázta, miközben éreztem meleg kezének érintését – Majd hunyd le szépen a szemedet.
- Miért kell lehunynom a szememet? – értetlenkedtem.
- Mert ilyenkor csak az Isten van, és hátha így meglátod őt.

Nem értettem az összefüggéseket, de mindent úgy tettem, ahogy mondta.

- Most pedig mondjad utánam – szólt – Én Istenem, jó Istenem, lecsukódik már a szemem...

De a tied nyitva Atyám, amíg alszom, vigyáz reám.

Vigyáz az én szüleimre, testvéremre, szerettimre, és mire a nap újra felkel, csókolhatjuk egymást reggel.

Elismételtem. Innentől kezdve, valahányszor Mamánál aludtam, mindig imádkoztunk elalvás előtt.

Soha életemben nem éreztem azt, hogy Mama vallásos lenne. Egész életében, haragudott valamiért Istenre, legalábbis én így láttam.

Harmadik emlék

Mama Baranyában született Kárászpusztán, szegény családba. Kilencen voltak testvérek. Volt egy pesti rokonuk, akit én később a történetekből Híbert mamának ismertem meg. Hogy jobb sora legyen legalább az egyik gyerekeknek, és mivel Híbert mamának nem lehetett saját gyereke, Mamát felhozták magukkal Pestre, sajátjukként nevelve tovább.

Mama soha nem szerette őket. Mindig is Baranyába vágyott vissza. Sokszor mesélt kiskoromban a testvéreiről, szüleiről, életükről. Mesélt a mezőkről, ahol dolgoztak, a gyermekkoráról. Szerettem amikor mesélt. Ilyenkor kicsit én is ott voltam, ahogy szavai szárnyán visszarepültünk évtizedekre. Ma már tudom, hogy neki ez ugyan olyan gyönyörű világ volt, mint nekem a kis rákospalotai ház.

Kilenc éves voltam, amikor Mama mondta, hogy nyáron leutazik Baranyába a testvéréhez, és én vele tartottam.

Már nem tudom, hogy hol szálltunk le a vonatról. Sárga buszokra emlékszem, emberekre, meg arra, hogy Mama keresi azt a buszunkat.

Sokat utaztunk, míg eljutottunk a testvéréhez, Ilon nénihez.

Egy kicsi faluban szálltunk le ami egyetlen utcából állt. Egyetlen templom, mellette temető. A közért, ami egyben a helyi kocsmá is volt. Az utcán senki. Régi, verandás parasztházak mindenhol, és rengeteg idős ember. Arra gondoltam akkor, hogy soha nem tudnék itt élni.

Ilon néni háza is omladozó, verandás volt. Emlékszem, szőlő futott fel az oszlopokra. A konyha kicsi és piszkos volt, azon a nagyon régi fajta kályhán főzött, amibe még fát kell rakni. Az egész házban dohos szag keringett és hűvös volt bent nagyon.

Egy hatalmas ágyban lettünk elszállásolva. Régi ágy volt, az évtizedek lehelték ki belőle az emlékeket. A dunyhákat nem éreztem tisztának, abba a tisztaságba vágytam vissza, ami Mamánál mindig volt. Fürdőszoba hiányában, egy régi „vajlingot” használtunk.

Este volt. Feküdtünk a dunyhák alatt a régi, hatalmas ágyban. Éreztem Mama arckrémének az illatát. Mindig ugyanolyan illata volt, mindig azt használta. Imádkoztunk, majd megsimogatta az arcomat.

Amikor megérintett, érezte, hogy könnyes az arcom.

- Mi a baj? Miért sírsz? – kérdezte aggódva.
 - Mond, Mama? – sírtam – Mi lesz velem, ha te nem leszel már? Ki fog engem szeretni?- Mama is elkezdett sírni.
 - Jaj, Életem! – ölelt át, és ahogy összeért az arcunk, a könnyeink összemosódtak – Ha én nem leszek, akkor lesz más, aki vigyázni fog rád, és szeretni fog. Ott van Anyu és Apu. És egyszer, ha szerencséd lesz, akkor találsz egy férfit, aki mindig vigyázni fog rád, és szeretitek egymást
- Ezen az estén, valami olyat hallottam Mamától, amit soha többet.
- Megáldalak – suttogta bele a dohos éjszakába. – Áldott legyen az életed. És ha én már nem leszek, akkor fentről fogok vigyázni rád. És minden este, amikor imádkozol, akkor ott leszek veled.

Negyedik emlék

Az Ószövetségben van egy könyv; a Prédikátorok könyve. A harmadik része mindent megmagyaráz az életünkből.

„Mindennek rendelt ideje van, és ideje van

Az ég alatt minden akaratnak.”

Sokat álmodtam Mamával az évek alatt. Amikor eltört a lábam, Mama azt álmodta, hogy leestem a bicikliről, sírok, és mondom, hogy fáj a lábam. Nem tudta konkrétan mi történt, csak azt, baj van.

Ezek szerint emlékezett arra, hogy Ő tanított meg biciklizni. Kaptam egy kis kétkerekű kerékpárt. A lugasban mentünk, tekertem, Mama meg tartott hátul. Közel harminc év távlatából is hallom, a biztatást, a nevetést.

Aztán felnőttként elkezdtem Istenről álmodni. Először ijesztőnek találtam. Volt akkor egy férfi az életemben, akit nagyon szerettem. Éreztem, hogy a vége felé tartunk, de az ember kapaszkodik, és küzd, amíg lehet, még az utolsó pillanatig életben tartani azt, ami már halott.

Éjszakánként templomokban sétáltunk Mamával. Soha nem mentünk be. Én pedig beszéltem. Éreztem Őt, és az Istent. Mama sosem volt vallásos, nem értettem, miért vele járok templomokba álmaimban. Valamit mondani akar? Vagy az én Istenem szeretne megmutatni valamit? De mit?

Az álmok jöttek, ismétlődtek. Mamának meg mindig mondtam, vele álmodtam. Ő is sokat álmodott velem.

Elhatároztam magamat; egy kis részem talán azon a napon halt meg, de búcsút mondtam a férfinak, akit szerettem.

És az álmok eltűntek. Nem álmodtam többet. Mama sem. Megértettem, Isten ezt akarta üzeni; erős vagyok, és az élet megy tovább...

„Ideje van a keresésnek, és

Ideje van a vesztesnek...”

„Ideje van a szeretésnek, és

Ideje van a gyűlölésnek...”

Az életünk ment tovább.

Aztán két év múlva januárban kezdődött újra. Templomokba jártam, ismét Mamával. Istennel beszéltem. És most néha be is mentünk. Álltam, mert Mama nem kísért be, Ő kint maradt. Éreztem az Isten-illatot, a hitemet, a szeretetét, és azt, hogy valami ismét el fog múlni, mert ezt akarják újra elmondani nekem. De mi fog elmúlni? Már megint, mi?!!!

Aztán úgy alakult az életem, hogy el kellett utaznom messzire. Új munka, új távlatok, új lehetőségek; hiszen az élet mindig megy tovább!!!

Januárban kezdődtek az álmok, ekkor márciust írtunk már. Mielőtt elutaztam volna, egyik éjszaka jött a legkülönösebb álom. Bent ültem az otthonban Mama ágya mellett. Fogta a kezemet, nézett rám, azzal a megnyugtató szeretettel, ahogy egész életében tette:

- Életem, amikor visszajössz, én meghalok!- suttozta.

- Jaj, Mama, hogy mondhatsz ilyet?- kérdeztem.

Reggel, miután felébredtem, eszembe jutott, mit álmodtam. Bementem hozzá az otthonba.

Ahogy haladt a buszom szépen, lassan, döcögösen, az egyik településnél egy ablakot néztem. A frissen vakolt falak mögött, függönnyel szolidan elrejtve egy bölcső körvonalait fedeztem fel. Olyan megnyugtató látvány volt. Most, ahogy utaztam Gödöllőre, arra gondoltam, milyen érdekes; a születés és a halál. A kezdet, és a vég, a természet örök körforgása. Itt egy bölcső az ablakban egy új életet mesél nekem, amott meg a falak között az elmúlás suttoz minden apró elemből.

Mama, szokás szerint morgott, hogy későn jöttem meglátogatni őt, hol voltam eddig. Mondtam neki, most egy ideig nem is tudok jönni majd, mert elutazok.

Hűvös, tavaszi nap volt. Haladtunk a hegyek között az autópályán, és arra gondoltam, mennyire szeretem ezt az országot. Az illatát, a színeit, mindent. Az álmok ott is megtaláltak, templomokban sétáltunk minden éjjel.

Aztán letelt a másfél hónap, és hazatértem.

Egyik nap, csörgött a telefonom. Testvérem volt, sírt.

- Most hívták Anyut az otthonból – zokogott- Mama haldoklik, azt mondták, ha még utoljára beszélni akar vele, akkor menjen be hozzá most!

Istenem! Az álmok üzentek valamit? Valamit, amit én félttem észrevenni?

Nem gondolkodtam, azonnal rohantam ki Gödöllőre.

Anyu már ott volt. Mama ott feküdt az ágyon. Már nem az volt, akit én Mamának hívtam. Csak a szeretet-illata, a hangja emlékeztetett rá. A hangja?! Úr Isten, hiszen beszélni sem tudott. Szája nyitva, szeme már fátyolosan merült a távoli semmibe. Valami olyanba, amit mi nem láthattunk.

„Ideje van a születésnek és ideje

A meghalásnak; ideje az ültetésnek,

Ideje annak kiszaggatásának, ami ültetett.”

Kimentem a folyosóra. Néztem az idős embereket, és haragudtam rájuk. Mama haldoklik, ezt azonnal tudtam. Tudtam az álmaimból, és éreztem itt bent.

Sírtam. Eszembe jutott minden, minden, ami nekünk jutott.

Mikor visszamentem, láttam, hogy Édesanyám áll az ágya fölött, és Mama haját fésüli. Nem bírtam ezt nézni. Miért anyu fésüli Mamát? Hiszen annak idején ez fordítva volt! Most miért van ez így? Régen még Mama az én hajamat is fésülte. Nem!!! Nem ez az élet rendje!!!

Június volt. Kellemes, nyári meleg. Furcsa volt ez az ellentmondás. Az idő szépsége és lágysága...és az elmúlás kezdete. Mert Mama utolsó másfél hónapja következett.

Máskor mindig én voltam az, aki mondta, hogy dehogy hal meg, mert akkor még tudtam, hogy tényleg nem. De most éreztem, elmegy, és nem visz magával, egyedül meg

Zaklatott másfél hónapom következett. Álmok, amelyekben mindig együtt voltunk, és kísért az élet útjain. Kicsi gyermek voltam mindig. Újraéltem a biciklizést, újra jártam Baranyában.

Egyik éjszaka azt álmodtam, hogy tartom a biciklim egyik kormányát a kezemben, másik kezemben Mama kezét szorongattam. Aztán a távolban feltűnt Papa alakja. Mama azt mondta, hogy legyek jó kislány, és várjak itt, mert neki el kell mennie.

- „Nem”- hajtogattam – „Nem engedlek, maradj velem!”
- „Nem lehet” – mondta, és közben idegesen kémlelte Papa távolodó alakját. „Laci, várj!”- kiabálta utána – „Laci, várjál már meg!”. De én erősen fogtam a kezét, és nem engedtem.

Másnap, amikor bementem hozzá, kérdezte a szobatársa, ki az a Laci.

- Miért? –kérdeztem ijedten.
- Tegnap este olyan volt, mintha egy alak állt volna az ajtóban. De valószínű, csak nagymamád látta. Erősen nézte, majd kiabálta neki, hogy; Laci, várj meg!

Ekkor értettem meg; azt álmodom éjszaka, amiket Mama is lát, amiket ő is hall.

Aztán jött egy álom. Egy autóban ültünk. Apu vezetett, én mellette ültem, és Mamát tartottam a kezemben. Picike volt és törékeny. Mondtam neki, hogy tartson ki, mindjárt ott vagyunk már, távolban az otthon szürke épületét láttam, és egyre csak kértem őt, tartson ki.

- Mond, hogy szeretsz! – suttogta.
- De hát én szeretlek – sírtam.
- Nem – erősködött tovább – mondd azt, hogy szeretlek.
- Szeretlek – könnyek mosták az arcomat, és csak simogattam selymes arcát.
- Legyél jó kislány – mosolygott boldogan – most elmegyek, de vigyázz magadra! Vigyázz Anyádra, mert benned annyi erő van, mint senkiben a világon.

És meghalt a kezeim között.

Másnap Mama meghalt. Augusztus 9-edike volt. Elment, nem vitt magával, de elköszönt még tőlem.

Amikor este hazafelé jöttem, azon gondolkodtam, milyen igazságtalan az élet. Nem állt meg a világ. Az autók ugyanúgy sietnek valahová, az emberek is. Csak bennem halt meg egy kis rész. Ismét.

Tudtam, hogy jó helyen van, tudtam, mert álmomban azt mondta, boldog végre.

Amíg élek, nem fogom elfelejteni az arcát, amikor megnéztem őt halála után. Bőre olyan volt, akár a selyem, a ráncai eltűntek, szájára parányi mosolyt rajzolt az Isten. Boldog volt, miközben a fénybe nyújtotta a kezét, és elhagyta a természet színpadát.

